

KAPITTELSTOKJES

Marot of Zotskolf (2)

Naar aanleiding van het kapittelstokje over de marot of zotskolf, kunnen wij U nog de volgende bijzonderheden mededelen.

Het oudste bericht over de marotten, dat wij hebben kunnen vinden (J. ter Gouw, stadsarchivaris van Amsterdam "De volksvermaken", 1871) dateert van 11 november 1381, toen de oudste adellijke gekkenorde van Kleef "die Geselschap van den gecken" gesticht werd door Adriaan van den Mark, graaf van Meurs en 35 edele Heren. Elk lid dat minder dan 6 dagreizen van Kleef verwijderd woonde, was verplicht de bijeenkomst bij te wonen onder dreiging van een boete. Zij moesten getooid zijn met de narrenkap (wit-rood met koperen belletjes) en de marotte. Dit waren de uiterlijke kentekenen, dat de titels hertog "Seine Durchlout", graaf "Seine Excellenz" en ridder "Seine Gnade" voor de tijd der samenkomst zouden vergeten zijn.

In kleinere plaatsen en op het platteland hebben zich vele gestalten gehandhaafd, die rechtstreeks terug te voeren zijn tot voorchristelijke tijden, hieronder vooral de stokpaardruiters, welke we in ontelbare varianten door alle eeuwen heen in de Nederlandse en hele Europese folklore terugvinden.

Ook op het schilderij "het Narrenschip" van Jeroen Bosch (+ 1450-1516) is op de boeg een nar met een marotte afgebeeld, alsook op een afbeelding van het narrenschip "de Hel" van het Neurenberger Schembartlaufen in 1506 (deze marotte doet enigszins denken aan de zotskolf in de Heemkamer).

De afbeelding hiernaast is naar een houtsnede uit "Cosmografie" van Sebastiaan Munster (1559).

C.W. Ouweleen.

Bronnen:

J. ter Gouw: De Volksvermaken.

D.J. van der Ven: Het Carnavalsboek van Nederland.

Diederik van Gemert, schout van Maaseik in 1408.

In de in 1906 gepubliceerde "Geschiedenis van Neeroeteren", geschreven door P.J. Maas, wordt een zekere Diederik van Gemert vermeld, die "drossit tot Eijke" wordt genoemd in een oorkonde van 26 augustus 1408. In deze akte wordt de abdis van Thorn en de pastoor van Neeroeteren een schadeloosstelling beloofd voor het wegvoeren van een deel der tienden te Heppeneert.

Alle vermeldingen met betrekking tot de adellijke familie van Gemert blijven interessant. Het schoutambt van Maaseik van de hier vermelde Diederik van Gemert zou bijvoorbeeld Diederik de oudste zoon van de laatste Diederik Heer van Gemert niet hebben misstaan. Na de dood van zijn vader kwam hij met zijn broers in de jaren 1393 en 1394 in opstand tegen de commandeur van Gemert. Ook de hertogin van Brabant liet beslag leggen op de goederen van de kinderen van wijlen Diederik van Gemert. Bij de verzoening in 1404 is er sprake van dat Diederik van Gemert junior in de ban (uit Brabant verbannen?) was (zie: Gemerts Heem nr. 54, 1974). Later wordt hij in ieder geval door de Duitse Orde weer in genade aangenomen. Zou deze Diederik van Gemert in de tussenliggende periode niet het schoutambt van Maaseik kunnen hebben vervuld?

Ad Otten.

O.L.Vr. van Goede Raad en O.L.Vr. van Altijddurende Bijstand.

Het zal inderdaad zo geweest zijn als in de "noot van de redactie" bij het artikel over het Mariakeske op Huize Padua in het vorige Gemerts Heem werd gesuggereerd. De beeltenissen van O.L.Vr. van Goede Raad en die van Altijddurende Bijstand worden nog al eens door elkaar gebruikt. Maar het zijn en blijven twee verschillende "Lieve Vrouwkes". Zie daarvoor de afbeeldingen met tekst hieronder.

Jo van de Biggelaar.

O.L.V. van Goede Raad

Dit is een foto van het oorspronkelijke fresco van O.L.Vrouw van Goede Raad, waarvan de verering door vele pausen en door de Augustijnen zo verbreid is. Men zegt dat de kleuren af en toe veranderen. Het fresco is maar met een heel dun pleisterlaagje aan de muur bevestigd. Ten tijde van de inval van de Turken in Albanië in het jaar 1467 zou dit fresco door een hemelse wolk overgebracht zijn naar Genazzano in Italië.

O.L.V. van Altijddurende Bijstand

Deze Byzantijnse ikoon uit de 15e eeuw komt van het eiland Kreta. Omstreeks 1480 nam een koopman haar mee naar Rome, ter bescherming tegen ontering door de muzelmannen. Vanaf 1499 werd zij vereerd in de kerk van de H. Matheus te Rome, welke echter in 1798 door de Fransen werd verwoest. De beeltenis werd bijtijds in veiligheid gebracht en in 1865 weer ontdekt door een pater Redemptorist. Paus Pius IX droeg aan deze paters op: "zorgt dat zij over de hele wereld bekend wordt", en zij deden dit tijdens hun bekende missiepreken over heel de wereld. Zo is de beeltenis bekend geworden en heeft zij een unieke plaats gekregen in de mariaverering.